

"Senin mahbubun vakta gözünüzün penceresinden şua ve berk-i hüsnünü vicdanınıza ilka ederse,.." satırındaki "mahbub" kelimesinden Allah mı kastediliyor?

"Senin mahbubun, vaktâ gözünüzün penceresinden şua ve berk-i hüsnünü vicdanınıza ilka ederse, o aşk denilen nâr-ı mûkade birden yandırmaya başladığından, hissiyat iltihaba başlamakla, âmâl ve müyûlât dahi heyecana gelip birden o âmâller, üst kattaki hayalin tabanını deler."(1)

Bu cümlelerde dış etkenlerin, insanın içindeki hissiyat mekanizmasını nasıl etkileyip tahrik ettiği izah ediliyor. Aşık bir insan, sevdiğini gördüğü zaman, o görüntü veya bakış insanın içindeki bütün hissiyat mekanizmasını harekete geçirip adete bir fabrika gibi çalıştırır, denilmek isteniyor. Yani sevgilinin bakışı bir motoru çalıştıran şarteli indirmek gibidir.

Buradaki mahbub genel anlamda olup, mecazi de olabilir, ilahi de olabilir. Mecazi sevgilinin bakışı gerçek anlamda iken, ilahi sevgilinin bakışı mecazi anlamdadır. Allah aşığı evliyalar, bütün eşyayı Allah'ın bir bakışı gibi telakki edip, onları öyle incelerler ve onun ile yanarlar.

(1) bk. [Muhakemat, İkinci Makale, Altıncı Mesele.](#)